

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-tér, a hídkaputól kimenő balra a 24. sz. alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint 3-szor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen. Ára évenként 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5. hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 5 kr., 3-ör 3 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez ezimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütele, STEIN J. könyvkereskedése.

Miért kell nekünk felelős pénzügy-ministerium.

II.

Ki győzné egyetlen hírlapi cikkben elősorolni mindazon elévülhetlen alaptörvényeket, kétoldalú államszerződéseket, békekötéseket, koronázási hitleveleket, a törvények hosszu sorát, s számtalan diplomákat stb., melyek az 1848-diki pozsoni VII., és kolozsvári I. „unio“ t-cikk által elválasztatlan egygyé alakult Magyarország állami önállóságot biztosítják, s a melyek szerint hazánk „regnum proprium habens constitutionem nulli alteri regno subjectum“ levén elválasztatlan önkormányzati joggal van felruházva.

Az önkormányzat egyenes és természetes kifolyása, főfeltevéle: az önálló pénzügy; ezt tagadni nem lehet.

Avagy, ha a közéletben a világ minden magánjoga szerint a szabad honpolgár, a nagykorú föld-, ház- vagy bármint birtokos, vagy egyén korlátlan ura saját vagyonának, ha a családfő magán háztartásában szabadon intézkedik önmaga erszényéről, valjon melyik államtudomány minő §-ában van az megírva, hogy az országos önkormányzat létezik, él és működik, ha mindjárt az országban kívül is rendelkeznek ennek minden pénzéről s vagyonáról? Pusztán szó, légszerű illusio igen, de valóság az ily önkormányzat nem lehet.

A magyar közjog szerint eddig legalább nem tudunk képzelnéi megyei autonómiát, házi pénztárt, községi municipiumot allodialis pénztár nélkül, holott x vagy y megye alig birt 9—30 mértföldnyi területtel 30—100 ezer lakóssal, s alig számolt pár ezer forintra, s ez vagy ama költség bevétele egy rozant egy kerekű malom, vagy pár száz hold erdő jövedelméből állott, s most mégis vannak olyan „alkotmányos“ államférfiak, kik igazolhatónak vélnék azt, hogy egy 5,600. 53. mértföldnyi területtel 13 millió lakóval, s 80 millió államjövdelemmel bíró nagy és önálló ország pénzügyei idegen tartományok hatóságai által kezeltessenek.

Az autonómia, legyen az községi, megyei vagy országos, az illető terület szabad cselekvőségét föltételezi, ez az országos és nemzetközi, az a helyhatósági, amaz a municipalis törvények és szabályok vagy is statúták körében. Nemde az önállóság, az önkormányzat teljes negatíója volna, ha például Borsodvármegye Aradvármegye kebléi dolgaiba, Szekszárd Marosszék belügyeibe avatkozhatnék, ha Klagenfurt városa a pestvárosi pénztár felett, Kolozsvár a debreczeni puszta jövedelméről rendelkezhetne: már pedig Magyarország politikai s állami egyénisége elannyira körül van írva a pragmatica sanctioban, miszerint a birodalom Lajthantuli másik felével szemben éppen oly önálló, mint Pestmegye a Wippachi Bezirkshauptmannschaft ellenében.

Azonban hazánk pénzügyi önállósága nemcsak az alkotmányos önkormányzat elvéből foly önként s világosan, hanem pozitív törvényeken is alapszik úgy a függetlenség, mint a felelősség tekintetéből.

Vizsgáljuk mindkettőt külön.

Pénzügyünk függetlenségét a birodalom központi kormányától többek közt a következő törvények alapítják meg:

II. Ulászló decretuma 9. §-a rendeli, hogy a király Magyarország és kapcsolt részeinek dolgai és ügyei felett magyar tanácsosain kívül senkivel mással s idegenekkel ne tanácskozzék.

Az 1507: 5. — 1518: 39. — 1608: 10. — és 1790: 14-dik t-cz. folytán a magyar király csak magyar „consilium“ a tanácsával élhet; az 1608. V. törvény, s a bécsi békekötés V-dik cikkelye meghatározza, hogy a magyar kincstárnok született magyar legyen, és a magyar király tanácsosai közül választassék, hogy a központi kormány Magyarország, s a kapcsolt részek jövedelméről ne rendelkezessék, azok kezelésébe ne folyhasson, s hogy a magyar kincstári hatóság az osztrák udvari kamarától teljesen független legyen. Az 1524-beli decretum II. Lajos idejéből meghatározza, hogy a külföldiek a királyi tanácsból

országos főhivatalokból, tárnokságokból, sókamrai, pénzverési, harminczadi s más jövedelem-kezelési, valamint vármegyei és egyházi hivatalokból kizárassanak. Ezt rendeli az 1790: XI. törvény cikk is.

Az országgyűlésnek az országos jövedelmek mindennemű ágazatai feletti rendelkezési joga a következő törvényeken nyugszik:

bármint adót egyáltalában csak az országgyűlés szavazhat meg Ulászló V. 1. 4. 5-dik §. 1458: 6-dik t-cz.; Mátyás III. D. — 1471: 11. — 1659: 8. — 1662: 22. — 1715: 8. — 1790: 19. — 1802: 1. s az 1827: 3-dik törvény cikk értelmében;

továbbá hadi adót különösen csak az országgyűlés róhat ki az 1715: 8. — 1791: 19. s az 1827: 4-dik törvény cikk szerint; a korona-jóságok az országgyűlés rendelkezése alatt állanak: 1608: 22. 1791: 7-dik törvény cikk;

a harminczadot csak az országgyűlés szabályozhatja, s az ebbeli jövedelem az országos kincstárba tartozik: 1622: 14. — 1625: 33. — 1647: 88. — 1659: 9. és 1723: 13-dik t-czik.

a bányák kezelése felett rendelkezni, bányatörvényt alkotni, a pénzverést intézni, a pénz alakját s a pénzlábot országgyűlésen kívül változtatni nem lehet: 1490: 17. — 1550: 48. — 1553: 23. — 1558: 8. — 1608: 10. — 1618: 19. — 1659: 72. — 1729: 14. — 1741: 32;

a só árának szabályozása az országgyűlés jogköréhez tartozik, s a jövedelem az orsz. pénztárba folyjon: 1741: 34. — 1791: 20. — 1792: 14. — 1802: 3. — és 1830: 10. t-cz. és így tovább.

Az erdélyiek közül megemlítjük a következőket: az Apr. III. R. 2. cz. 1. §., mely szerint „az adózásnak számát, módját és rendjét az ország közönséges gyűlésében szokta elrendelni az állapotok mivoltához képest“, továbbá a Leopoldi hitlevél 12 pontját az adóról. Az egykori országgyűlésnek most már a közös hongyülésre ruházott jogairól a következő cikkek szólnak: az Apr. III. R. XV. cz. V. R. I.—V. k. a sóaknak jövedelméről; a Comp. III. R. 16. cz. a sóval való kereskedésről; Comp. V. R. 36. k. a pénz értékéről és forgalmáról; Comp. V. R. 37. k. az arany és tallér ártóljáról; az 1747: 14. t-cz. a bányákról; 1753: V. t-cz. az aranylopókról, s az 1791: XI. XIII. XV. és LXIV. t-cz. az országgyűlés jogáról az adó és mindennemű közjövdelemek dolgában s így tovább.

A felelősséget illetőleg következő törvényeink rendelkeznek: Ulászló VI. 3. 7. §. rendeli, hogy az adó hova lett fordításáról az országgyűlésnek számadás tétessék. A Mária királyné alatt 1386. kelt decretum 3. §-a rendeli: hogy a király tanácsosai közé felvett főpapok és bárók esküdjének meg arra, hogy tanácsaikban nem pusztán a királynak és önmagoknak hasznát, hanem az országét és sz. koronáját veendik szemügyre, a király pedig lelkiismeretesen igérje, hogy az ily tanácsokat követendi.

Az 1498: 2. 7 s 1500: 10. t-cz. rendeli, hogy a magyar királyi tanács (consilium) tagjai országgyűlésen választassanak;

az 1507: 7. t-cz. meghagyja, hogy a ki a consiliumban az ország törvényei ellen cselekszik „in rebus et persona sua juxta demerita“ büntetessék;

az 1790: 18. t-cz. parancsolja, hogy a nevezett tanács tagjai a haza alkotmányára megeskettessenek, s ha ezt meg nem tartanák, ellenök az országgyűlésen panaszt emelni lehessen.

Továbbá az erdélyrészek közül az Apr. II. R. 1. cz. 7. a 6. Cond. 12. a. 4. Cond. III. R. 2. cz. 10. a azt rendeli, hogy a főhivatalnokok nagybirtoku „zállagos hazafiak“ egyáltalában minden tisztviselő „bene possessionatus“ legyen.

Ezekben, úgy véljük, a ministeri felelősség elegendőképp formulázva van.

De folytassuk vizsgálódásunkat, mert a parlamentarizmus kormányoké a legrégibb idők óta a mai napig hozott törvényeinkben feltalálhatók, ugyanis valamint rendes adót,

egy subsidiumot is csak az országgyűlés határozhat. 1504: 1. — 1715: 8. — 1790: 19. — 1802: 1. — 1829: 3. 4. stb. Az 1559: 15. t-cz. szerint subsidiumot nem lehet több évre ajánlani, hogy a fejedelem kényszerítve legyen minden évben országgyűlést tartani; az 1583: 1. t-cz. szerint pedig a sérelmek orvoslása a subsidium megajánlásának sine qua non föltétele. Kell-e világosabban körülírt adómegajánlási jog?

Az országgyűlés e jogának megővására hozatott még Ulászló alatt azon törvény (V. 1. 5. 6. §.), miszerint egyes vármegyei hit-szegési büntetés alá esnek, ha országgyűlésen kívül, az egész ország megegyezése nélkül külön-külön magokra adót ajánlanának vagy adnának.

Hogy az országgyűlés a közjövdelemeket illető bírói jogával élt, s az adóról számot vett több alkalommal, arról számos országgyűlési tárgyalások és törvények tanusodnak.

Ezek után méltán kimondhatjuk, hogy a magyar felelős pénzügyministerium nem az 1848-iki szentesített törvények vívmánya, azt az 1848-iki pozsoni III. t-cz. 4. és 32. §§. csak a kormányzat mesterségesen Európázta történt haladásához s az itthon századok folytán merített tapasztalás keserű tanúságaihoz alkalmazták, s egyáltalában a régiebb törvényeink szerint létezni kellett felelős kormányzatnak nevét cserélték meg csupán, a lényeg a régi maradt.

Hogy erre a rendes törvényhozás, a nemzet királyával egyetemben nemcsak jogosítva, hanem tüzetesen fölhíva volt, miután a hatáskörökül lassankint egészen kivetkötetett dicstáriumok; a többször említett sérelmi országgyűlések gravaminális foliantjaikkal; meddön maradt, évtizedekre terjedő vitatkozásaikkal, s az a tömérdek törvényjavaslát, mely csak a molyok országát népesítette, ezéle nem vezetett, s ezután sem vezethet, arra nézve legjobban meggyőzhet az „országos pénztár“ története, melynek felállítását a RR. átlátván, hogy pénz nélkül üres eszme minden önkormányzat, még 1791-ben a 21-dik t-cz. által határozták el, s a mely noha főleg a közlekedési eszközök s más üdvös társadalmi javítások kivételére szánt némely adópótlékokból vala alakítandó, s koránt sem fenyegette, mint némelyek stereotip állítai szeretik, a birodalom nagyhatalmi állását, jóllehet végre az 1802., 1827. és a többi országgyűléseken tárgyalás tárgyalást, bizottmány bizottmányt ért, mégis 140 évi vajadás után sem létesülhetett.

Még csak pár szót politikai tekintetből. Sándor József.

Esdő szózat a bukovinai ref. vallásu magyarok nevében, Erdély lelkes fiaihoz, leányaihoz.

Az 1864 diki év tartós hideg esőzéseivel, az 1865-iki tavaszi hideg és nyári forró aszályával, az eddig termékeny Bukovínát, minden élelemszerektől megfosztotta, úgy, hogy a nép szüksége, inégsé a legmagasabb fokra hágott. Ezen inégsé növeli a forgalom teljes megcsökkenése, minden munka és kereset hiánya, a marha halálos olosága, és a gabona drágasága. Az éhség első rohamának csak avval tudott az éhező nép ellene állani, hogy marháját, melynek számára különben sem volt koszt, csekély áron elvesztegette, midőn egy közép minőségű tehenet 6—10 o. é. fiton eladott, vagy pedig kenyér-pótlása céljából levágta, mert különben is egy eladott marha árával alig volt képes 2 pozsonyi mérő gabonát venni, 8,000 lelekre számítható a Bukovinában szenvedő magyarok száma, kikből 812 lélek a reform. vallás követője. Ezek minthogy különben is kevés földbirtokkal bírnak, a legnagyobb szegénységgel, inésséggel küszködnek.

Hiában könyörgök ref. hűveimmel naponta a mindennapi kenyerért, mert nem hull az, mint hajdan a manna az égből. Sokszor így sohajtok hallgatósámmal, mint a vészelyben forgó tanítványok: tarts meg uram minket, mert elfékszünk, Máte 8. 24. és mintha hallanám velők együtt az evangélium vigasztaló szavait: mit féltek oh kicsiny hitűek. Igen de ezen félelmet csak a jölelki kereszténynek sielő adakozás osztat-hatja el, csak az menthet meg bennünket az ébel-balástól, melynek a szélén állunk.

Hozzátok fordulok azért alázatos esedezésem-mel erdélyi bit-rokonaim, és minden nemes keblt magyar testvéreim, magam és 800 csüggedező hallgatóm nevében és képeben. Ne kessetek minket itt az idegen földön a ti pár filléreitekkel az ébelhalás kínjától megmenteni, hogy a ti könyörtelenség-tökbén helyezett erős hitünk, a háládatosság termékeny előfájává növekedhessék a mi sziveinkben, és mi még továbbra is dicősthesülk istenünkkel azon különös kegyelemért, mely által minket mostani in-séges állapotunkból kisegített. Íram Bukovinában Andrásfalván, január 29. 1866. Biró Mózes, ref. pap.

A „K. Közlöny“ és „Korunk“ tekint. szerkesztőt tisztelettel kérem ezen esdő szózatnak lap-jaikba mentől hamarabbinyomatására, és a begyüldendő könyv-adomány elfogadására, melyet kérek ily cím alatt hozzám küldeni:

A bukovinai ref. vallásu magyar egyház t. papja Biró Mózes urnak, utolsó posta Radáncaz Andrásfalván.

Fennirt esdő szózatát ref. paptársunk t. Biró Mózes urnak részéről is méltányolva, fölkérem ezennel anyaszentegyházunk t. esperesét és minden paptársaimat, igyekezzünk a mi filléreinkkel megmenteni az ébelhalás általi elpusztulástól az idegen földön eddig fennállott egyetlen ref. egyházat. A t. esperes urak a begyüld. segélyt küldjék egyenesen a kijelölt cím alatt t. Biró Mózes urnak, ki magát kötelezi, hogy szorosán számot fog adni a begyüld. adományról. En is részéről, jó szívvvel ajánlom magamat a begyüldendő adományok elfogadására és kézbeszolgáltatására. Kolozsvárt, 1866 február 8. Bodola Sámuel, ref. püspök.

Kén és kén-savany hazánkban.

Minden lelkes és igaz erdélyi honfinak kötelessége ezen sok nemű nyers anyaggal bővelkedő kis hazánkat ily figyelemre venni; továbbá Erdély-hont, és lakóit a jölet, ipar és kereskedés terére buzdítani.

Tudjak azt, hogy honunkban mennyire bővelkedünk mindennemű nyers anyagokban, s mégis azokat iparosaink kénytelenek külföldről kész- és drága pénzen megszerezni.

Ezek közül említlük a kén és kén-savanyt.

Tudjuk továbbá azt is, hogy mekkora fogyasztás állott be a kén és kén-savanyban, szükségeltetvén a kén-savany a honban annyira elterjedt szeszgyáraknál, a kén pedig a fenálló gyufa- és löpor-gyárakban.

Miután ezen megnevezett cikkek előállítására hazánkban a nyers anyag szükségeltetileg annyira el van terjedve, hogy nemcsak a megkívántaték, vagy is feldolgozandók előállítására elégségest, sőt még ebből tetemes jövedelmet lehetne — a különben is igen pénz szűkében levő országban — elő-idézni, az ezen cikkekben szűkölködő külföldről; mégis azokat a helyet, hogy hazánkból vinnék ki: külföldről, Sieliából Trieszten keresztül kell megszerezni.

Igy például a parajdi és brassói gyufagyarak Sieliából hozatnak évenként 7—800; a löpor-gyáraknak is kell évenként 1500—2000 mázsa kén, a mi pedig a szeszgyárak szükségeltetileg illeti a kén-savanyra nézve, minden gyárra lehet évenként 25—30 mázsát számítani, általán véve, e honban ezen szükséglet is felmegyen körülbelül 3000 mázsára.

Már pedig bizonyos forrásból tudjuk, hogy a parajdi és brassói gyufagyarak Sieliából Trieszten keresztül a kénnek mázsáját 9 forinton o. é. hótatják; a szeszgyárak pedig a kén-savanyának mázsáját 12 ft 50 krajczáron fizetik.

Hogy pedig kén mily bővségben található Erdély egyes részeiben, alólirt még 1854-ben, a bányászati lapok hasábjain egy kis értekezést adott ki, minek következtében a bécsi geológiai intézet a kiadott, Erdélyországra terjedő geológiai könyvében említést tesz.

*) Szerkesztőségünkhez pár hét előtt Kárpából Voith József ur által 40 ft küldetett be, mint többek kegyes adakozása a bukovinai éhséget szenvedő testvéreink részére, melyet egy ház alkalmával adományoztak. Ez összeg kiadó hivatalunkban volt letéve, miatt szerkesztőségünk egyik tagja megbízott: után nézni, ha e pénz befizetése hivatalos úton eszközölhető-e? Most, midőn egyenes út nyílt ez összeget biztos helyre eljuttatnunk, mi a beküldött 40 frót a fennbéli lelkes urhoz ezimzeve a február 10-ki postára jeltettük, s így azon tisztelt adakozók az első, kik letörlik ott egy néhány szenvedő magyar könyvét. Szíves adakozásokat jövedel is elfogadunk, s közvetlen vagy közvetett úton szenvedő testvéreinkhez eljuttatjuk.

Hogy tehát Erdélyben valóságosan ezen nyers anyag bőséggben van, az bizonyos, és általánosan el van ismerve.

A dolgok ily állásában, sajnos kell tapasztalni azt, hogy honpolgáraink közül azok, kiknek módjuk és tehetségük volna ezen iparüzlet virágzásba hozatalára, mely által a különben igen silány és keresetlenül munkaképes jó hazafi, és dolgozó osztály kénytelen élelme megszerzése tekintetéből hazájából kivándorolni, még eddig legkisebb lépést sem tettek.

Már pedig ezen üzlet nemcsak az illető gyártólajdonosokra, hanem a dolgozó osztályra nézve is egy igen szép jövedelemforrás lenne, mely által az egész országra nézve, mely különben is az osztrák birodalomban a legelhanyagottabb, ki levén zárva a világ piacáról, — a mostani idő szellemével meggyező közlekedési utak hiányában, mintán e tekintetben saját szükségleteit előállítani képes, a pénzforgalom beállana, és nem venné útját ezen czikkért ki külföldre.

Utólagosan megjegyzem, miszerint sajnos lenne, ha ezen iparüzlet ma-holnap hazánkiai elől idegen kezék által kiragadhatnák, a mi bizonyosan előre látható.

Gyula, január 30-án 1866.

Krimmischky P. I.

A királyföldről febr. elején 1866.

T. szerkesztő ur! Ha Nagy-Szeben az erdélyi részek ideiglenes fővárosi rangját el is veszi, a kormányszék elköltöztével, annyival inkább törekedik, ha már ezen ország részének többé nem lehet, de legalább a szász földről elkeresztelt királyföldre azzá lenni, mivé Franklonban Páris, vagyis, hogy magamat világosabban fejezzem ki — a mint mondani szokták — Frankhont Páris teszi, úgy az ugynevezett szász földet is Nagy-Szeben tegye. S a kettő között van is ám hasonlatosság, a mennyiben Páris a centralisatio tartja fenn, Nagy-Szeben pedig jövőjét a centralisatio akarja meg-alapítani, s a mint ottan, úgy viselik itten is a frakkot, meg a köcsög kalapot. Valamint a hajdani Róma törvényt kívánt szabni a félvilágnak, Páris pedig jelenben Európa dívat-köntstét játssza, épp így Nagy-Szeben is még most akarna nagygyá lenni, mert eszményi szász földének most kezd szigorú törvényeket szabni.

Igen is t. szerkesztő ur! Nagy-Szeben székgyűlése múlt hó 23-án becses lapja idei 16-dik számában a már közlött határozatot hozta, a közös hongyulésre küldendő követek választása tárgyában, hogy t. i. az Erdélyben octroy utján hozott törvényeket fentartani kívánja, kinyilatkoztatván, hogy a koronázási országgyűlésre (?) való követküldést nem az unio teljesedésbe vételének, csakis az uralkodó Felső iránt homagialis hűség kifejezésének tekintti.

Ezen határozatot magáévá tette m. hó 23-án Medgyesszék, m. hó 27-kén Nagy-Sinkszék, f. hó 1-én Köhalomszék és folyó hó 4-dikén Brassóvidéke. (!!!)

E tényekből csakugyan kiviláglik, hogy ha a szász ispán az elmúlt november 14-kén elnapolt szász egyetemi, valamint az aztáni kolozsvári gyűlésen is az egész királyföldi képviselést csak engedelmességre bírnia nem sikerült, most már a folyó hó 5-re megint összehívott szász egyetemi gyűlésben bureaucratia célját teljesen elérnie kilátásba van helyezve, miután már ellenkező minoritással nem kell tovább küzdenie, mert a bátor, kis négyes ellenzék nem áll többé útjában. Ezen derék és a szász nemzet valódi érdekeit igazán védő ellenzéki tagok Schreiber Ferenc és dr. Lindner Gusztáv köhalmi, ugy Bümches Frigyes és Wächter Frigyes brassói követek ugyanis a szász egyetemi küldetésükről lemondottak.

A köhalmi követek írásbeli lemondása magyarra áfordítva következőleg hangzik: Tekintetes Széktisztviség! Van szerencsénk a t. Széktisztviségnek ezennel jelenteni, miszerint a folyó hó 5-re megint felveendő egyetemi tárgyalásoknál képviselést nem esz Köhalomszéknek szóló mandatumunkat ezennel letesszük.

Ezt az okon tesszük, mivel azon meggyőződésben élünk, hogy a póttasításban foglalt elvek védelme és foganatos érvényesítésére több ügyesség és complicáltabb eszközök kívántatnak, mint a melyek felicitt gyenge erőnkkel rendelkezhetünk.

Ezt tesszük azon további okból, mivel a póttasítás határozottan az általunk helyeselt és védelmezett utasításunk ellen szól, s mivel mi nem akarunk azon kellemetlen helyzetbe jutni, mint mások, hogy önön magunkkal ellenkezőbe jöjünk.

Tesszük továbbá azon okból, mivel nem akarhatjuk, hogy ha véleményünk valami uton módon majorisáltatnék, a minden követet illető különvélemény beadhatási jogról lemondást, s magunkat automataká bélyegeztessük.

Tesszük végül azon okból, mivel a 866. febr. 1-én 4. szám alatt kelt tisztelt átirat így akarja (ez iránt annak hangja és stýle mi kétséget sem hagy fenn).

Nem tudjuk végül a feletti csodálkozásunkat elfojtani, hogy így levén a dolog, hogy nézletünkre bízott egyáltalában nem Köhalomszék képviselése, és ebből következtetjük, s talán nem ok nélkül, hogy nézletünk tökéletesen helyes, ha mind

járt a jelen viszonyokra nézve felette kényelmetlen is volna.

Mi t. i. az 1865. oct. 2-án keltezett rendelvény (Decret) szerint az oct. 9-kén megnyilando ülés szakra választattunk követekké.

Ezen ülészek 1865. nov. 14-re nem fejeztett be, hanem csak elnapoltatták, s ennél fogva helyes okunk és elvitázhatlan jogunk van nem csak önmagunkat Köhalomszék követekének tekinteni, hanem magunkat a nemes székgyűlés részéről is azoknak tartatni.

Hogy és miért mondunk ma le ezen jogunkról, azt már fennebb kifejtők, s alóltatnak nem marad egyéb hátra, mint azt kérni:

Miszerint a t. Széktisztviség, ezen a szász ispán után is már bejelentett bizománytételt szíves tudomásul venni, és a nemes székgyűlést úgy erről, valamint a nekünk ajándékozott bizalomnak megfelelő köszönetmondásunkról értesíteni méltóztasson.

Nagy-Szeben, febr. 3-án 1866.

A t. Széktisztviség kötelesei: Schreiber Ferenc, s. k. Dr. Lindner Gusztáv, s. k.

Követválasztási mozgalmak.

— Dobokamegye felső kerületében február 28-án lesz a követválasztás Pánczélschehen. Választási elnök: Rettegi Sámuel. Az alsó-kerületben febr. 28-án Szász-Mátéban. Választási elnök: Csorényi Dániel.

— Udvarhelyszék, február 12. A „K. Közöny” idei 18-dik számának „Követválasztási mozgalmak” rovatában levő azon értesítés, miszerint „Szolga Miklós, kinek személyében Ugron L. és Horváth J. kiegyeztek a követi állást elfoglaltágai miatt nem vállalja”, nagyon meglepett. Hogy mennyire alaptalan ezen értesítés az, az alábbiakból nagyon is ki fog tűnni; de beszéljenek a tények.

Január 26-án a szék középületében tartott népes értekezlet alkalmával egyik leendő képviselőnk idős gróf Bethlen János ur egy mellékszobában megkísértette többekkel együtt, hogy Ugr. L. és H. J. urakat reá bírja arra, miszerint széktünk területén a képviselő-választásoknál eddig uralgott páratlan egyetértés fentarthatásáért egy általuk közegyetértéssel kijelölendő egyén javára vonuljanak vissza. De fájdalom! noha mindketten hajlandók voltak visszavonulni, a czél még sem érhetett el; mivel mindkettő erősen ragaszkodott saját jelöltjéhez. U. Lázár urnak jelöltje ezen alkalommal is Szolga Miklós, kitűnő képességtől és szilárd jellemű hazánkfi volt.

U. L. ur azonban egy pár nap múlva a nélkül, hogy pártfeleit szándékáról előre értesítette volna, Szolga Miklóshoz ment és fölkerde, hogy lépjen fel, mivel ő visszavonul, sőt neki pártja közreműködését is fölajánlotta. Ezen eljárás következtében az U. L. pártján levő választók közül mintegy harminczan február 3-án Ferenczi József köztisztvisletben álló hazánkfi elnöke alatt értekezletet tartottak, és miután U. L. ur ekkor is előbbi elhatározása mellett kívánt maradni, az értekezlet Szolga Miklóst egyhangulag elfogadta jelöltjének, és ennek elfogadására egy küldöttség által fel is kérte. Nevezett hazánkfi ezen kitüntetés nemcsak örömmel fogadta el, hanem kézzel-ábról is biztositotta az értekezlet tagjait, hogy visszavonulása esetében csak is ezen értekezlet javára lépend vissza.

Horváth János ur visszalépéséről hallgat az irás; legalább mi, kik a szék kebelében lakunk, visszavonulásáról még eddig semmit sem hallottunk, úgy szintén a Szolga Miklósról sem.

De miután már U. L. ur, kinek megválasztása csaknem bizonyos volt, azon tekintetből, hogy az egyetértés a választásnál meg ne zavartassék, nemesen visszavonult; és miután Szolga Miklós jeles hazánkfi nem lépett vissza, azon édes remény táplál bennünket, hogy ellenébe senki sem lépend fel, és így gróf Bethlen és Szolga Miklós hazánkfi Udvarhelyszék részéről a legnagyobb csendben és egyhangulag fognak megválasztatni.

A választás mielőbbi megtörténhetése végett pedig az előmunkákat sebesen folynak, a központi bizottmány ugyanis február 3-dikán gyűlést tartott, s ezen alkalommal helyettes elnöknek idős Pálfi Dénest, és jegyzőnek Henter Jánost megválasztván, a szék területére az összeírások gyorsabb keresztülvihetése tekintetéből huszonhárom tagú összeíró bizottságot nevezett és munkálatuk beadására február 15-két tűzte ki.

A központi bizottmány a felszólamlások elintézése végett üléseit újabban február 15-kén kezdendi meg.

A pesti országgyűlés.

A felsőház VI-dik ülése

febr. 13-án.

Jelen voltak a főpapok közül: Scitovszki herceg-prímás ő eminenciája és 20 főpap; a főurak, grófok, bárók és főispánok nagyobbará mind. Elnök báró Sennyey Pál tábornok ő excelja.

A jegyzőkönyvet Szlávi főispán ur viszi, a szöveget gróf Károlyi Gyula jegyzi fel.

Az ülés feltizenkét órakor nyitott meg.

*) Am pedig azon hírt igen illetékes helyről vettük.

Felolvastatták a múlt ülés jegyzőkönyve.

Elnök jelentést tesz a Császár s Császárné ő Felsegietnél tett tisztelegésekről. Eljénnel fogadtatt.

Az erre vonatkozó jelentések felolvastattak. A tisztelegésre mondott legfelsőbb császári nyilatkozatok felolvasása alatt a főrendek felállottak és eljén kiáltásokat hangoztattak.

Elnök ő excelja most gr. Festetics György, zalamegyei főispánnak a külön felirat érdekében tett indítványát tűzi napirendre.

Gróf Festetics György a ház szabályai 58-dik szakasza értelmében külön választási indítványoz, és e végre egy 30 tagból álló bizottmány kinevezését kéri.

Gróf Pálfi József a mélt. háznak külön felirati jogát elismeri, és legkedvesebb óhaját érte volna el, ha ebbeli jogát a ház mindjárt a trónbeszéd után igénybe veszi. De mostan már elkésett. Ő különben sem tartja helyesnek, hogy a felsőház a válságos időkben az alsóház nézetétől elváljon. Miután az alsóház választási indítványozást eléggé dynastikus érzelműnek látja, annak bevárását indítványozza.

Báró Vay Miklós szépen ki ejtett beszédében elmondja, hogy az előteszoló által felhozott késelem nem veendő tekintetbe, miután az alsóház is csak most fog a választási tárgyalásokhoz. Ő tehát Festetics gróf ur indítványát egészen elfogadja.

Gróf Vay Lázár nem pártolja a gr. Festetics-féle indítványt, mert a választási indítványt egy olyan ember dolgozta ki, kiben az egész nemzet bizalma szüponosult. E felirathat minden ki van fejezve. Annál többet — ugymond — nem adhatunk, nem kérhetünk. Ő tehát azt véli, hogy az alsóház felirata bevártnak, elfogadtassék.

Ranolder veszprémi püspök ő nméltósága a trónbeszédre különfeliratot indítványoz. Hadd eljén jogával a ház, különben az még elvesztnék tekintetben. Azt már a hála is követeli, mert a trónbeszéd minden kívánságnak eleget téve, az egész nemzetet örömmel töltötte el. Ő nmíltga tehát a különfelirat mellett még egy hálfeliratot is indítványoz.

Báró Orczi Andor úgy véli, hogy a méltóságos ház első felszólalását a képviselőházzal egyetemben tegye.

Báró Eötvös Dénes a képviselőház felirátát bevártnak, s azt, ha hasznos leendő, elfogadandónak véli.

Gróf Andrászi Manó indítványozza, hogy az alsóházi felirat bevártnak, elfogadtassék, mert az egy egész nemzet érzelmeit tolmácsolja; ellenkező esetben attól lehetne tartani, hogy a felsőház a nemzet bizalmát egészen elvesztené.

Báró Wenckheim Béla szerint a felsőház már több ízben bizonyította be hazafias érzelmeit, legközelebből pedig akkor, midőn 1861-ben a képviselőház feliratahoz minden szó nélkül csatlakozott. Ő a Festetics-féle indítványt, a különfeliratot illetőleg, egészen elfogadja.

Gróf Zichy Henrik is elfogadja a gróf Festetics-féle indítványt.

Eredmény: Harmadfél órai vita után a különfelirat indítványa nagy szótöbbséggel elfogadtatott.

Hazai intézetek

— A gazdasági-egylet január hó 29-én, 30-án, és febr. 5-én tartott gyűléseinek nevezetesebb tárgyai:

1) Alapító tagok lettek: Biasini Domokos, Galgóczi Károly, Veress Ferenc. Utóbbi azon esetre, ha az egylet vegytani laboratoriumot állíthatna fel, ezen czélra 50 ft. ó. ajánlott fel.

Résztvevő tagok lettek: b. Orbán Balázs, gr. Bethlen István, gr. Toldalagi Zsigmond, gr. Béli Ákos, Béli Gergely, Béli Tivadar, Huflesz György.

2) Az egylet a gazdalközösség irányában felvállalt kötelezettségének legjobb akarat mellett is alig képes már megfelelni, a miatt, hogy a részvény-díjak pontatlan, sok kötelezett részéről pedig éppen nem fizetése következtében a sztkészes erők elvonatnak az egylet céljaitól. Miután az egylet fenállása s közhasznú működése csak is a kölcsönösen felvállalt tartozások teljesítése mellett várható, az idei közgyűlés kényszerítve látta magát megújítani a múlt évi közgyűlés azon határozatát, mely szerint a hátrálékban levő résztvevőesek szoltíttassanak fel tartozásaik befizetésére, s ha ezen felszólításnak nem lenne eredménye, nem csak mint a múlt évi közgyűlésen kimondott a három, hanem a 2 évről hátrálók nevei is adassanak át az ügyvédnek, ki oda lön utasítva, hogy minden ildomossággal s kíméletességgel ngyan, de vonakodás esetében járjon el a maga kötelességében.

3) A pénztár s számadásokat vizsgáló bizottság jelentése a közgyűlés által megvizsgáltatott. A számadások s pénztár ügye rendben találtatván, pénztárnoknak köszönet szavaztatott, s mulról a számadások terhe alól feloldoztatott.

Általában a múlt év alatt csekély gyarapodást nyervén az egylet vagyoni ereje, a számlák egyes tételei, mint azok a múlt évről közölve voltak, keveset változtak; ez okból ismételt közlésök felesleges.

4) A mezősegen néhol aggasztólag jelentkező, más részeken már is fenyegető alakba bekövetkezett inség tárgyában a magas kormányhoz felirat menesztetett.

5) Az egylet gyűmölcs-tenyész intézete az

utóbbi 3 év kártékony időjárása mellett is, a folyó év tavaszán 5000 db kiadható nemes csemete felett rendelkezhetik. Az egyleti választmány a gazdalközösség érdekei iránti tekintetből kiadandó csemetéknek eddig is csekély árát, tetemesen leszállította. Jövőre következő árszabály lett megállítva: Egyleti tagoknak a gyűmölcs csemete darabja 25, 3 éves eperfa 10, két éves 5 krba számítatik. Ritkaságok, s egész újdonságok ára 25 kr. darab után. Nem egyleti tagoknak a gyűmölcsfa 10 kr-al drágább. Különbőség nélkül minden darab után 2 kr. feltöltendő begyűjtés czim alatt.

A t. cz. közönség előtt könnyen érthető okokból jövőre azon rendszabály lett életbe léptetve, hogy csak azon megrendelések fognak az illetők által teljesített, melyek mellett a megrendelt csemeték ára a csekély kezelési-díjjal együtt mellékelve lesz. Szóval: csak is előre történt befizetés után fog a megrendeléseknek elégtételt.

6) A titoknoki állomásra pályázottak közül általános szavazattöbbséggel titoknoknak Ascherman Ferenc, választmányi tagokul Filep István és Veress Ferenc választattak meg.

Nagy Ferenc tanár, titkári jelentése a gazdasági-egylet jan. 30-iki közgyűlésén.

(Folytatás.)

Átmegegyek állattenyésztési ügyünkre. Az állattenyésztési ügyben az egyleti választmány működése szűk térre van szorítva. Lótenyésztésünk azt a crisist, mely a forradalom alatt érte, még ki nem épülte; a változott gazdasági viszonyok miatt régi fénykorát alig nyerhetvén vissza többé, inkább bel, mint külterjes fejlesztésre van hivatva. Az állat, mint egyik nagy gazdánk jól mondja, a gazdaember barátja, bajtársa és pénzforrása, szarvasmarha tenyésztésünk megbecsülhetetlen pénzforsorunk volt mindig, mert kivételi czikk lévén activ jövedelmet adott. Ez a pénzforrás is apadóban van. Megdöbentük a szarvasmarha állomány létszámának csökkenéséről való vidéki tudósítások. De nem kell meszsze menni. A ki ezelőtt 10 évvel látta a kolozsvári gazdák igavonó czimeres barmait, csordáit és látja most, alig ad hitelt szemeinek; mint ha kicserelelt volna, letűnő nemű, korn állat megfogyott, megváltozott, leröplött. Előképe, előttára ez a szomorú tapasztalás az elszegényítés következtében vitt mülétének, mely mezőgazdasági szorgalmunkat életgyökereiben emészette, s mörzsánként vette ki kezünkől a véres verejtékkel szerzett kenyeret.

Ugy hiszem, állattenyésztésünk ügye érett-megfontoltnak volt eredménye azon hírlapi uton felmerült, de mindeddig kellő pártolásban nem részesült indítvány, mely egy szűz gulya felállítását által legbiztosabb élő-tőkének a pénzforsorunkat, az erdélyi még mindig jóhírben álló fajmarhát, mindkét nemű jó tenyészállatok nevelése által az elsatnyulástól kívánta megóvni.

Az egyleti választmány idősazonkint, most állandó székhelyén, majd a vidéken rendezett tárlatok által igyekezett az állattenyésztés emelésére hatni. A lefolyt évben egyes tagjai kitűnő buzgósága, áldozatkészsége, sőt az egylet körén kívül álló, de a közjóért lelkesedni s áldozni mindig kész kolozsvári értelmiségnek részvéte következtében egymás után következő három évre lett az állattárlat, évenként kiosztandó 86 arany díj mellett biztosítva. Szomorú dolog, de igaz; tárlataink irányában népnép folyvást részvétlen, visszatartózkodó. Hogy többet ne említsék, a közlelebről tartott állattárlaton nem hogy a kolozsvári nagy kiterjedésű vidéknek, de az egy Kolozsvár városának állattenyésztése se volt méltólag képviselve. Mi legyen ezen részvétlenség s tartózkodás oka, a miért tárlataink annyit áldozat után se tudják a czélt, a miért tartatnak, megközelíteni, olyan kérdés, mely megérdemli, hogy megoldására időt, gondot fordítsunk.

Nem úgy hozom fel, mint az egyleti választmány érdemét, legalább közvetlenül nem az; de miután sorra körutat tesz a külföldi lapok hasábjain, kötelességemnek ismerem a t. közgyűlés tagjaival, megosztani azon örömet, melyet e tárgy olvasása közben éreztem. Ez egy nagy jelentőségű mozzanat juhtenyésztésünk érdekében, melyről, a mint látom, többet tud már is a külföldi, mint a hazai közönség. A tényállás ez. Egy az egylet kebeléből külön vált társulat az erdélyi paraszt juhnak egy Angliából hozott, Lincoln neven ismeretes juhfiállal való keresztese által egy egészen új juhfiállal állított elő, mely szabályos alakja, testanyja, gypjának bősége, fénye, finomsága által a honi fajt messze túl szárnyalja, 1864-ben hozott 22, és 1865-ben ismét megújítva rendelt 12 tenyész-kossal tettek, mint a következtetés mutatja, óhajtott eredményre keresztési kísérleteket. Ez a gypju már az idén fog a bécsi s párisi tárlatokon szerepelni s hihetöleg kiállítóinak s következőleg országunknak is becsületeére válni. (Folytatjuk.)

Különfelek.

— A helybeli ev. ref. főtanoda zene és ének-kara holnap d. e. 11 órakor tartandja félévi próbátételét a redoute termében, az érdekesnek ígérkező műsorozat a következő:

Műsorozat.

1. Nyitány Flotow „Stradella” című dalművéből, előadja a vonóhangszerkar.

2. Ima Struthól, zenekar-kiséréttel előadja az énekar.

3. Ábránd Meyerbeernek „Hugenották” című dalművéből, zongora-kiséréttel flügelhornon játsza Ince Dániel.

4. Abdel-Kader költemény Szász Károlytól, szavalja Hegedűs Sándor.

5. Quintetto a finale Bellininek „Alvajáró” című dalművéből, előadja a fuvóhangszerkar.

6. Egyveleg Bellininek „Norma” című dalművéből, zongora-kiséréttel játsza Lukácsfi Ödön.

7. Ünnepi és menyegzői dal Wagner R. „Lohengrin” című dalművéből, zongorára Lisztől, játsza Takács Lajos.

8. Studentenlust keringő Straußtól, előadja a vonóhangszerkar.

9. Notturmo Meyerbeer „Ördög Robert” című dalművéből Rummeltől, zongora-kiséréttel játsza Kónya László.

10. Nefejejs-gyűngyök, csárdás Berecz Edőtől, előadja a fuvóhangszerkar.

11. Népdalok, éneklí az énekar.

12. Induló, játsza a fuvóhangszerkar.

— A mint a „Hon”-nak írják Marosszékről, ott vagy nyolcz követjelt van. (?) Legtöbb kiltása van azonban a megválasztásra gróf Teleki Domokoson kívül Tolnai Gábornak, a marosszéki 184¹/₂-ki hős zászlóalj vitéz őrnagyának. Tolnai Gábor higgadt és jellemteljes férfi, már fiatal korában Marosszék és Küküllő megye zöld asztalánál hallatta szavát, s szép reményeket keltett jövője iránt.

— A szegény egyházak ügyei iránti lelkesedéséről ismeretes t. bágya Ferenc e farsangi idény alatt is Küküllővárt két táncszámmal rendezett közszéla: egyiket január 30-án a még félben álló sóvényfalvi paplak; másikat február 9-én a Küküllővárt építendő ref. iskola és mesteri lakjává, melyek, ha a mostani nyomasztó pénzviszonyok miatt szűken eredményeztek is, e ismerésre méltók.

— Makfalván a hazafiság egy történelmi emléke áll, az ottani csinos népiskola, melynek homlokára ez van írva: „Adtak a székelyek hazafiságért Wesselényinek, szenteli a hazafiság kifejezésért a székelyeknek Wesselényi! Ez intézet két jogtutor makfalvi Dózsa Elek indítványa s buzgó közbenjárása folytán kétgarasos adományból vásároltak volt a székelyek a végett, hogy báró Wesselényi Miklósnak legyen hirtoka Marosszéken is, s a hazafiságról ismert báró csinos iskola épületet állított e telekre, s a tanintézet elősegítésére, ha jól emlékszünk, 10000 ft alapítványnak fizette évi kamatját, mely alapítványt több levele által biztosított, melyeket személyes és elvárható Dózsa Elekhez küldött időnként. Halála közbejövén, ezen alapítvány fizetése megszűnt, s az intézet a bizonyítható alapítványt követelte az örökösöktől, mialatt gróf Butler s más nemes hazafiak alapítványából tengett az intézet. Most K. Szolnok főispánja, a szintoly nemes keblű, mint hazafias érzelmű báró Wesselényi Ferenc ö mltga, mint gyámja a nagy Wesselényi fiainak, a még törvényes életkorú ugyan nem ért, de már felszerült s atyjok nyomdokain indult utódoknak is hazafias óhajátához képest, ezen követelést béke útján kiegyenlítette, a makfalvi iskola a részére szentelt alapot nem csak visszanyeri, de az alapító család beleegyezése folytán valódi célját is most már el fogja érni, midőn kellő alappal bír arra, s egyszersmind céljával elfogadhatott az, hogy a real ismeretekre anynyira fogékony székelység kebelében, ezen iskola egy lehetőleg jól berendezendő alreál-iskolává alakíttassék. Régi óhajátusnak volt ez, kik részint a székely nemzet tagjai lévén, annak valódi szükségét ismerték, részint helyt birtoklván, közvetlenebbül vethették számot ez intézet elhivatásával. E lapok mostani szerkesztője sem ritkán emelte szavát a mellett, hogy amaz előiskola real-irányba átalakíttassék; most örömmel jelezhetjük, hogy a cél fel van fogva, s a székely nemzet a nagy alapító emléke iránti tisztelete mellett halás köszönettel tartozik b. Wesselényi Ferencnek, köszönettel Wesselényi Miklós méltó örökösének, s köszönettel a kifáradhatlan hazafias buzgalom Dózsa Eleknek, kik ez iskolát valódi elhivatásának megfelelővé tenni saját hatáskörükben törekedtek s törekzenek.

— A „P. H.” írja: A „Pesti Napló” szelleműs politikai tájékoztatója Fk. a mai számban a holsteini porosz viszály alkalmából s Bismarck eselszöv politikájára vonatkozva a többi közl megjegyzí: „Akármint tagadja a „Norddeutsche Allgemeine” mégis igaz, hogy a porosz kormánynak néhány nap óta bizalmas ügynökei járnak kelnek Budapesten, és habár kézzelfogható hazugság, hogy ez ügynökök oly otrombál léptek fel, miszerint bárkit is ellenállásra nógatni (pénzzel?) törekedtek volna: hitelesen tudva van, hogy a porosz kabinet a legszabadosabban van értesítve a magyarországi hangulatról és az itteni dolgok valószínű fejlődése körül.” — Fk. ur ezen felfedezése egészen összhangzásban van a burkusok hagyományos politikájával, s éppen nem tartjuk lehetlennék a vesztegetési kísérletet sem. Így tettek ők 1790-ben is, és biztatásaikkal sikerült nekik oly ellenzéki mozgalmakat idézni elő, hogy a korona, a szorultságban kényszerült a törökökkel békét kötni, s egy kardcsapás nélkül vissza-

adni Belgrádot, s a Dunafejedelemségeket. A burkus markába nevetett, s a magyar ellenzék pirulva látta, hogy a burkus eselszövénynék hazánk rovására adta magát oda silány eszközül.

— Ö Felsége a budai evan. községnék iskolájuk rendezésére 200 o. é. forintot ajándékozni méltóztatott.

— A „Hung.” értesítése szerint, császár ö Felsége, e hét folytán két napra Bécsbe utazik, és visszajövele alkalmával Rudolf koronaherceget és Gizela főhercegnőt is magával hozza. Ezzel együtt azt is tudja fenemlített lap, hogy a fejedelmi pár jövő hó 20 káig időzend Budapestén.

— A Magyar Tudományos Akadémia philosphiai osztálya részéről közhírül adatik, hogy az 1866-diki nagygyűlésen odaítélendő nagy jutalom (200 db arany) és a másod vagy is a Marczibányi jutalom (50 darab arany) azon philosphiai és paedagogiai munkák legjelesebbjeit illetendi, melyek 1859—1864-dik végeig közrebocsáttattak. Minek következtében azok, kiknek e körbe eső munkái nyomtatásban megjelentek, ezenem felszólítottak, hogy munkáik egy példányát f. é. aprilis végeig alólirt titoknokhoz beküldeni ne terheltessenek. Kivántatik azonfelül annak rövid feljegyzése is, a mit a beküldő munkája kiváló vonásának tart. Kelt Pesten, 1866. febr. 13-kán. Arany János titoknok.

— Győrben f. hó 8-kán ez időszakban külföldi tüneményt láttak. Három foknyi bőség mellett ugyan is több perecz villámolt.

— (Egy bécsi hir.) Bécsben beszélik, hogy egy odaváló német (Seisz Edvard) útján nyomába jutottak bűnös összeesküvésnek, mely állítólag a császár s apost. király Felzéges személye ellen volt irányozva. Az „Oesterreichische Ztg.” e részben ezeket írja: „Bécsben egyik rendőrségnél egy körülbelül 30 éves, szikár, kis ember jelent meg utlevelet kérni külföldi utazásra, s e végből a hivatalban egyedül volt hivatalnoknak előmutatta igazolási jegyét. Ez kifogást tett ellene, s kijavítás végett elutasítá. Az idegen eltávoztván, a hivatalnok asztalán feledett egy csomag irást. Ez pedig felbontván, az iratokat nagyon compromittálóknak találta. Nemsokára visszajön a nevezett ember, s visszakéri iratait, nagy összeg pénzt ígérvén. A hivatalnok vonakodván, az ismeretlen egyén pisztolyt szegzett neki, s ugy erőszakolta ki az iratok kiadását. Erre eltűnt, s még sem az ő nyomába nem akadtak, sem a valódi tényállást kitudni nem sikerült.”

Egy másik bécsi lap szerint a gyanus iratban az volt, hogy egy ember azzal fenyegette a másikat, hogy ha neki 20 ezer frtot nem ad, „mindent elárul”; de kérdés, ez is nem valótlan-e.

A „Neue freie Presse” szerint a gyanus iratban az is volt, hogy a bűnös tervet — mivel árulástól tarthatni, még február 15-ke előtt s pedig Pesten kell végrehajtani.

A bécsi „Polizei-Anzeiger” pedig a következő jelentést közli:

„Egy ismeretlen ember nyilvános erőszakoskodásért nyomoztatik. Az e hó 9-én délutáni 3 óraker a mariahilfi község-irodában állítólag külföldre szóló utlevél válthatása végett megérőszítették kért egyik bizonyítványát, mely szerint ő a Mariahilf-utczában a 79-ik számon házban lakik; de mivel bizonyítványa hamisítottnak látszott, visszautasított. Azonban csakhamar ujra megjelent, hogy egy ott feledett papíresomagt átvegye, mely több idegen nyelven s egy németül irt levelet tartalmazott. A tartalom gyanus volta miatt ezen iratsomag kiadása töle megtagadtatott, de ő azt az illető hivatalnoktól erőszakolva s egy terzerollal való fenyegetéssel mellett kiragadta, azután pedig elmenekült. Ezen ismeretlen egyén középnagyságú, körülbelül 45 éves; haja fekete, fehér szállakkal vegyítve; bajusza és szakállja is olyan; fekete hengerkalapot s kabátja gomblyában vörös selyemszalagot viselt; beszél németül, s mint látszik a múltvi osztályhoz tartozik.”

— Nagy-Sajórol február 8-dikáról írják nekünk: Népiünk erkölcsi stílyedését bizonyítják a gyakori lopások, a napirenden levő, különösen erdőprevarikációk, melyek erőszakkal üzetnek, a mult évben ezen a vidéken előfordult több rendbeli gyilkosság. Ezt bizonyítja azon kannibál kegyetlenség, minden emberi érzés levetkezésére mutató módon véghezvitt gyilkosság, mely a szomszéd Árdán nevű kis oláh faluban a szolgabírói hajdun e hó 6-kán éjjel elkövetett. A szerencsétlen végrehajtás végett volt kiküldve a nevezett helységbe, hol szép szín alatt egy lakadalmi vendégségbe hívták. Nem gyanítva semmi rosszat, elmegyén. Itt csakhamar azután megverik és kihúrozzák az utcára, hol végrekppen elbánnak vele. E még nem volt elég, hanem, hogy ismeretlenné tegyék, az ábrázatját fejével levágták, a mejjét késsel felbontották, a szívét, máját és tüdőjét kitépték és így húrozták be egy meglehetősen mélységű árokba, remélvén — a mint a tettesek megvalóulták — hogy a kutyák egészen szét fogják tépni. A tettesek — egy kiszolgált katona és testvére — szolgabíró t. Lupp Tivadar ur erőlyes fellépése következtében már fogva vannak. Ily borzasztó gyilkosság hallatára önkénytelenül sobajtottak fel: mikor lesznek népispolkaink biztosabb alapra fektetve! mikor adódik alkalom, hogy a földmivelő gabonáját, a baromtenyésztő marháját, a havási fáját értékesítse, s a mit mindennek vásárol, olcsóbban megkapja! mikor jön el az idő, hogy a szegénységet s azzal járó erkölcsi-

telenséget legyőzhessük, mikor lesz vasut!!? — Türelem, rózsát terem!

A választóképesek összeírására kinevezett bizottmány munkálatait ezen szolgabírói járásban e hó 5 és 6 kán — a járást kétfelé osztva — Bilakon és N. Sajón bevégezte.

A katona excentio nyakunkon. P.

— Csorba Ákos jeles tollu hazánkfia előfizetést nyit „Történeti és társadalmi képek” című egy kötetre menő beszélygyűjteményre, mely részint eredeti, részint kitűnőbb külföldi írók után fordított beszélyekből álland. A gyűjtemény Rébi Lipót nyomdájában már sajtó alatt van, s folyó év majus havában fog szétküldetoi. A 12—15 ívnyi gyűjtemény előfizetési ára 1 forint o. é. Az előfizetést gyűjtők 8 példány után egyről rendelkezhetnek. Az előfizetési pénz Aradra Csorba Ákoshoz küldendő. Ajánljuk az olvasó közönség figyelmébe.

Sz. 28. 1866.

K. v.

Hirdetmény.
A tordamegyei követek választása a közép-ponti választmány által f. évi február hó 28-dikára levén kitéve, jövő martius hó 3-áig bezárólag, erről a megyében nem lakó, de jogosult választók azon hozzáadással értesítettek, hogy a választási hely us Torda városa.

A központi választmánynak Tordán, február hó 13-án tartott üléséből.

B. Kemény György, Nagy Miklós, főispán és közp. v. elnök. közp. választm. jegyző.

Politikai hírek

Angolország. London, febr. 8. Newyorki tudósítások megerősítik a hirt, hogy Weitzel csapatokat küldött Bagdadba. Dublinban és Waterfordban fegyvergyárak és golyóöntödék fedeztettek fel.

London, febr. 9. A „Daily N.” egy pesti táviratot közöl, mely szerint Austria oly sürgőnyt küld Berlinbe, melyben Poroszországnak a hercegekre vonatkozó követeléseit visszatartatja.

Franciaország. Páris, febr. 9. A mai „Moniteur” Montholon marquisnak januarius 23-ról Drouin urhoz intézett sürgőnyét közli, melyben a bagdadi események folytán tett lépéseiről szól: közli az unio kormánya által hozott határozatokat, s constatálja, hogy e kormány kijelentette, miszerint nem engedi magát összeültkezésbe keverni Franciaországgal holmi kalandorok és Juarez ügynökei által. Mik s császár Párisban tudatta volna, hogy a mexikói trónt védelmezni fogja, ha életere kerülne is. Mexikóban nagy előkészületek tétetnek a Rio Grande melletti guerilla csapatok ellen.

A „Köln. Ztg.” írja: Érdekes látni, mint iparkodnak Drouin de Lhuys és Metternich hg a rendelkezések alatt álló lapokban, kiváltéppen a „Mem. dipl.”-ban elhitetni a világgal, hogy a Bonaparte és Habsburg házak régi és könnyen megfogható olaszországi versengéseikkel felhagyni, s ezentul összetartani határozták el magukat. Sőt mai számában már arról értesít a „Mem. dipl.”, hogy Sarriges és Hübnér urak is tökéletes egyetértésben vannak Rómában, azon kötelezettségekre nézve, melyeket Franciaország a sept. szerződés által magára vállalt. Egy osztrák követ van egyetértésben a sept. conventioval! A mi pedig Napoleon császárt illeti, az ultramontan lapok hangjából eléggé kivehető, mennyire hiuk valának a francia nemzeti segéd-hadtömeg és a római kölesön különös pártolásra vonatkozólag táplált remények. A francia kormány 700 embert küldött Mexikoba az algéri idegen legióból; a hátra lévő részt pedig felszólítja, hogy álljon be a pápa szolgálatába. Ennyiből áll, a mi eddigelé történt; hanem Rómában elvannak rá határozva, hogy meg fogják köszönni ezeket az embereket. A római toborzási szerződés még Franciaország által sincs aláírva.

A „La Presse” a mexikói expeditio nagy jelentőségét úgy, a mint az kezdetekor Napoleon szemei előtt lebegett, igyekszik kimutatni. III. Napoleon maga azt mondá akkor, hogy a „Mexikóban megalapítandó monarchia oly védőbástya lenne, mely a latin fajt az angol-szláv elemek túladadásától megoltalmazná.” De az oly nagy költséggel épített védgát nem lett elég erős, hogy az előnyomuló elemet vissza birta volna nyomni. Tehát a vállalatnak csak kisebbik feladata marad fenn, az hogy bizonyos követelések behajtásának, hanem minden arra mutat, hogy csupán ezért nem méltó az expeditio fentartani. A mit a „Constitutionnel” tesz, hogy t. i. a beavatkozás eredeti jelét aggodalmasan tagadja, azt a „La Presse” eszteleneségnek tartja; sőt azt látja helyesnek, hogy az áldozatok nagysága a kitűzött cél nagyságával mentessék, s nyiltan kimondandónak véli, miszerint a torrvvel, mint a mely előre nem láthatott közbejött események következtében hajótörést szenvedett, fel fognak hagyni.

Olaszország. Az „Allg. Ztg.” egyik florenzi levelében foglalt azon tudósítás, mely szerint a Tuileriák kabinetje az olasz kormánynál kérdezősködött: „valjon eshetőleg megelégednének-e a jelen-czei tartomány így és így feltelevezett átengedésével, s ennek fejében elvállalnia-e bizonyos kötelezettségeket?” ugyanazon lap egyik bécsi levelezője által tökéletesen légből kapottnak lenni állítatik.

Jó forrásból írják az „A. A. Ztg.”-nak Bécs-

ből, hogy Vacca olasz tengernagy, ki rövid idő előtt a polai kikötőben az osztrák lobogót fűdözölte, udvariasságáért szigorú megintést kapott, mivel ez oly következtetésekre adhatna alkalmat, melyek az olasz kormánynak nézve nem lennének kellemesek. A levelező megjegyzi, hogy ez nem igen tanúsítja Olaszország forró óhaját ama kiegyezés után, melynek érdekében Austria komolyan fáradozik.

Németország. Berlinből írják a „P. L.”-nak: Az itteni külügyministeriummal közvetlen összeköttetésben levő személyek bizonyossággal állítják, hogy Bismarcknak Poroszország és Schleswig-Holstein személyi unióját tárgyzó programja már meg van állapítva körvonalalaiban. A diplomatiiai összeveszés Austriával megindult s teljes folyamatban van, a szöváltások Bismarck és gróf Károlyi s Mensdorff gróf és Werther b. között csipős jellemet öltöttek, s porosz részen „a Holsteinban tűzött augusztburgias, izgatás” csak külsőleg figlatoztott ügyre azokra nézve, a miket tenni készül. A kitézött czél felé vezető tulajdonképeni utakat illetőleg levelező sugalmazója ezeket emeli ki: A porosz királynak a hercegecsékekkel személyi unioa való jelöltetését egy tündetik fel, mintha azt az Austriával kötött gasteini szerződésel szintén össze lehetne férköztetni. Magától érthetőleg könnyű állítani, hogy osztrák csapatoknak Holsteinban létezése sérteni fogná a porosz unio souverain minőségét, s az ebből folyó következtetések maguktól állnának elő. Bismarck ur, nem csak hogy a gasteini szerződés mellözésével átment a napirendre, hanem az is bizonyosnak tekinthető, hogy a Poroszország részéről Austriának tett kielégítési és biztosítási ajánlatok phasisa is lejártá magát. A király felhatalmazta Bismarckot, hogy tudassa az országgyűléssel, miszerint ő a személyi unio Poroszország s a hercegecsékek között óhajja. Arra is figyelmeztetve lettnk, hogy katonai készüldések vannak kilátásban, s Poroszország cselekvési politikájára elhatározó befolyást gyakorlandnak bizonyos diplomatiiai eshetőségek, melyek Orosz és Olaszországot közel összeköttetésbe fognak Poroszországgal hozni. Tudják itt azt, hogy Metternich herceg Napoleon császárt biztosította arról, miszerint Austria minden áron tartani fogja Holsteinban foglalt állását; de valószínűleg innen is oly ígéretek tétettek, melyekkel Lajos Napoleon azért elégszik meg, mivel Poroszország felhagyott a bekebelezés tervével, s a személyi unio szelid módjához fordult. E szerint Párisban egyszersulyban tartanak a dolgok a mérleget. Levelező még arra is figyelmeztetve lett, hogy Bismarck nem idegenkednék a német kérdést kezébe ragadni, hogy a német szövetségi poroszellenes többséget szétrobantthassa. A Bismarck pártiak annyira biznak ezen programhoz, hogy annak néhány hónap alatti teljesülését már előre bizonyosnak tekintik.

Spanyolország. Madridi tudósítások alapján, Pedro Espinosa tiszt, ki az alcalaí fölkelési kísérletben részt vett, O'Donnel parancsára agyonlötözt. Madridban ez általános megbotrótkozást szült. Espinosa 28 éves fiatal ember volt, két gyermek apja, s neje reményteljes állapotban. Egy 6000 aláírással ellátott petitio nyújtott be maga a király a királynéhoz. Ez kegyelmezni akart, azonban O'Donnel lemondással fenyegetőzött, s Espinosa agyonlötözt. További kivégzések is fognának történni. O'Donnel azt hiszi most, hogy csak az által tarthatja fel magát, ha rémtületet kelt maga körül.

É.-Amerika. Newyork, jan. 27. A francia hajóhad parancsnoka tiltakozott Bagdad megszállása ellen. — Ennek folytán az amerikaiak e várost odahagyták. A jövő héten nagy haditanács fog tartatni, melyben az utóbbi háborúból ismert valamennyi csapatparancsnok részt fog venni.

Ujabb. Berlin, febr. 13. A „Kreuz Ztg.”-nak Párisból jelentik, hogy Austria ellen intézett ezikke ott tetszett. — A „Zeidler”-féle Correspondenz tanácsolja, a gasteini egyezmény alapján tovább építeni.

Hamburg, febr. 13. A „Börsenhalle” félhivatalos bécsi levelezője Austriának Poroszországhoz intézett utóbbi jegyzékét fordulópontnak nevezi a szövetségben és reményli a polgárháború elkerülését tekintetéből Bismarck visszaléptét.

Köln, febr. 13. A „Köln. Ztg.” egy newyorki tudósítása jelenti: Hírként hallani, hogy Seward visszatért Washingtonba. Ugyan ő kinyilatkoztatta volna Santa-Annának, hogy a washingtoni kabinet nem tűri Mexiko megszállását a francziák által. Seward Havannában állítólag tanácskozott volna Miksa császár egyik segédével.

Távirati tudósítás a bécsi körzéről.
Február 15-kén: 5%. Nemzeti kölcsön 100 ft. 65.05. — 5%. Metalliques 100 ft. 61.85. — Bank-részvény 747. — Hitelintézeti részvény 200 forint 146.10. — London 10 ft. 100 ft. 23¹/₂. — 102.70. — Ezüst 102. — Cs. kir. arany 4.91. — 1860. kölcsön 81.05.

Gabonaár Kolozsvárt február 15-én 1866.
(Bécsi mérő, középár.)
Tisztabúza 3 ft 30 kr. Egybúza 2 ft 80 kr. Rozs 2 ft 50 kr. Árpa — ft — kr. Zab 1 ft 18 kr. Törökbuza 2 ft 50 kr. Pityóka — 70 kr. Marhabús fontja belváros 11, külvárosban 10 kr.

T és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

